
Сніжана БРЕЗДЕНЬ, здобувачка
Науковий керівник: к.геог.н., доц. Новицька С.Р.

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТЕРЕБОВЛЯНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Актуальність теми дослідження зумовлена зростаючими екологічними проблемами, які вимагають термінового вирішення. В умовах глобальних змін клімату та інтенсивної експлуатації природних ресурсів, питання охорони водних ресурсів стає все більш критичним. Теробовлянська громада потребує комплексного підходу до управління водними ресурсами, який включатиме моніторинг, аналіз забруднення та розробку ефективних стратегій охорони води.

Об'єктом дослідження є водні ресурси Теробовлянської територіальної громади, включаючи їх фізичні, хімічні та біологічні характеристики, а також вплив різних джерел забруднення, таких як сільське господарство, промисловість та домашнє господарство.

Предметом дослідження є екологічний стан водних ресурсів Теробовлянської територіальної громади, зокрема річок, ставків і водосховищ, а також вплив антропогенних факторів на якість води та біорізноманіття в даному регіоні.

Метою роботи є дослідження оцінки екологічного стану водних ресурсів Теробовлянської територіальної громади, визначення основних факторів забруднення, а також розробка рекомендацій щодо покращення якості води та охорони водних екосистем.

Теробовлянська міська територіальна громада (ТГ) розташована у Тернопільському районі Тернопільської області. Площа громади становить 440,7 км², населення – 30594 особи. До складу громади входять 28 населених пунктів (рис. 1). Межує Теробовлянська територіальна громада на півночі із Великогаївською ТГ, на сході – з Іванівською ТГ, на південному-

сході – із Копичинецькою ТГ, на півдні – із Білобожницькою ТГ, на південному-заході – із Трибухівською ТГ і на заході – із Микулинецькою ТГ [1].

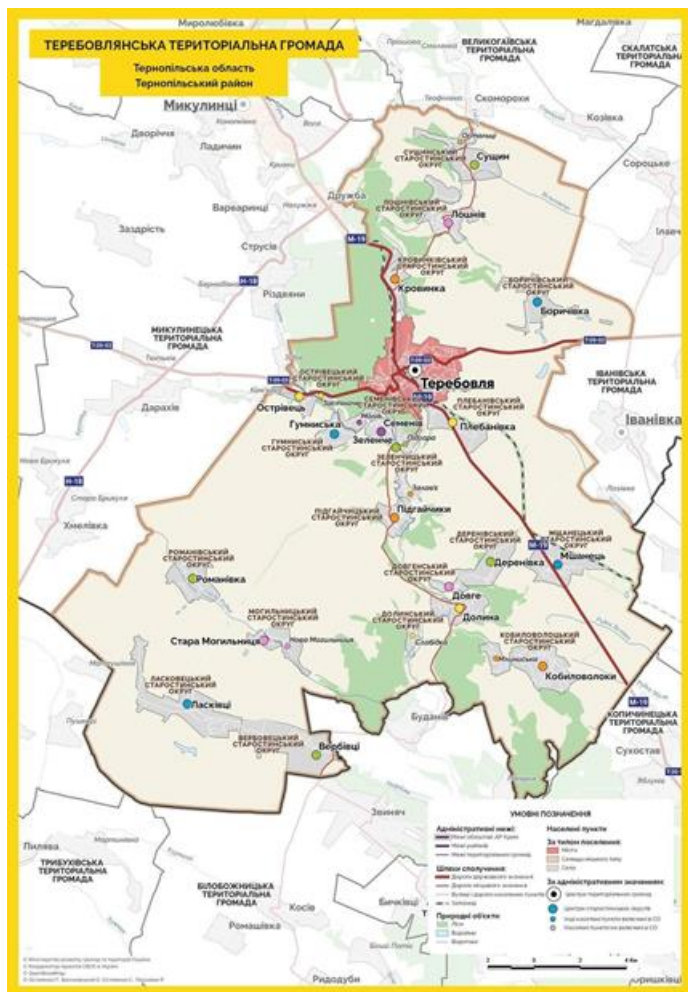

Рис. 1. Тербовлянська міська територіальна громада [4]

Структура водокористування Тереховлянської громади у 2023 році, відповідно до статистичних даних водгоспів (форма 2ТП) [2], було проведено аналіз структури водокористування Тереховлянської міської територіальної громади. Встановлено, що у 2023 році на території громади було забрано з природних водних об'єктів загалом 330 тис. м³ води, з яких 220 тис. м³ становила підземна вода, що свідчить про значну залежність населення та підприємств від підземних джерел водопостачання (рис. 2.). Така структура водокористування, в умовах обмежених можливостей для якісної очистки стічних вод, підвищує ризики екологічного забруднення і потребує запровадження ефективніших механізмів контролю за водними ресурсами та модернізації інфраструктури.

Рис. 2. Структура водозабору Тереховлянської ТГ

За звітний рік у Тереховлянській ТГ використано 255 тис. м³ свіжої води, у тому числі на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 157 тис. м³ води і на виробничі потреби – 98 тис. м³ (рис. 3.) [2].

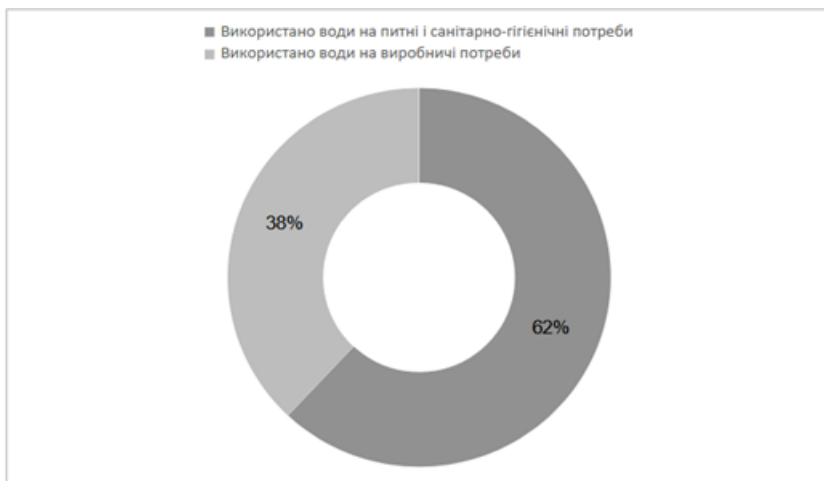

Рис. 3. Структура водокористування Тербовлянської ТГ

Згідно статистичних даних Державного водного агентства України [2], у 2023 році в межах Тербовлянської ТГ обсяг загального водовідведення склав 95 тис. м³ зворотних стічних вод, з яких 36 тис. м³ – забруднені. Відповідно, можемо розрахувати коефіцієнт скиду забруднюючих стічних вод (КЗС) [3] у поверхневі водні об'єкти громади, який становить: $KЗС = V_{забр.} / V_{заг.} = 36 / 95 = 0,28$.

За результатами проведених розрахунків встановлено, що коефіцієнт скиду забруднюючих стічних вод у поверхневих водних об'єктах Тербовлянської ТГ становить 0,28. З чого можемо зробити висновок, що концентрація забруднюючих речовин у стічних водах, що скидаються у річку є невисокою.

У більшості сіл Тербовлянської громади відсутня централізована система каналізації. Приватні садиби використовують септики або вигрібні ями, значна частина яких є несанкціонованими або технічно застарілими. Через фільтрацію з таких споруд забруднені води потрапляють у ґрунти, а звідти – у підземні водоносні горизонти, що призводить до погіршення якості питної

води. У місті Тереховля функціонують очисні споруди, однак їхня пропускна здатність і технічний стан не відповідають сучасним вимогам, що знижує ефективність очищення стоків. Значна частина стічних вод, особливо у сільській місцевості, потрапляє у водойми без належної очистки, спричиняючи евтрофікацію та локальне забруднення.

Погіршення якості води, зокрема через нітратне забруднення, створює ризики для здоров'я мешканців, особливо дітей раннього віку. Неналежна утилізація побутових стічних вод призводить до деградації ґрунтів та забруднення малих річок громади. Оскільки процес децентралізації поклав функції контролю на місцеву владу, громада стикається з потребою створення власних механізмів екологічного моніторингу та управління водними ресурсами.

Література:

1. Децентралізація. Офіційний сайт. URL: <http://decentralization.gov.ua> (дата звернення 20.02.2025).
2. Державне агентство водних ресурсів України. Державний облік водокористування. URL: <https://www.davr.gov.ua/derzhavnij-oblik-vodokoristuvannya> (дата звернення 15.01.2025).
3. Мольчак Я.О., Герасимчук З.В., Мисковець І.Я. Річки та їх басейни в умовах техногенезу. Луцьк: РВВ ЛДТУ, 2004. 336 с.
4. Міністерство розвитку громад та територій. Адміністративно-територіальний устрій України. URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/#karta>
5. Царик Л.П., Царик П.Л., Кузик І.Р., Царик В.Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія. Вид. 2-ге доп. і перероб. Тернопіль: СМП «Тайп», 2021. 162 с.